

İbn-i Abbas'ın Haricilerle Münkaşası Dersler Ve İbretler

Abdulkadir el-Muhacir

İslam ümmeti, son zamanlarda, en kıymetli şeyinde, Allah azze ve celle tarafından Rasulullah (s.a.v) ile gelen ve sahabenin de onun üzerinde yürüdüğü akidesinde musibete uğramıştır. O sahabeyi aynı akide üzerinde öncekilerden bir cemaat ve sonrakilerden de birazı takip etmiştir. Halen de Rasulullah'ın haber verdiği gibi ümmetten bir taife o akide üzerindedir.

Bu musibetin kökleri ilk asırlara kadar uzanır. Raşid halife Ömer b. el-Hattab (r.a.) in ikinci bir Mecusi tarafından öldürülmesi ile başlamıştır. Sonra da Osman zinnureyn (r.a.) alçakça katledildi. Sonra da kaderin nefyi görüşü ortaya çıktı. Müslümanlar arasında fitne ateşi tutuşturuldu. Aralarında savaşlar oldu. Hariciler çirkin bir görüşle ortaya çıktılar. Şiilik meydana geldi ve taraftarları dinden uzaklığa ve aşırılığa düştüler. Rafizilik İslam aleminin çeşitli yerlerine yayıldı. Her defasında bu sapmalar karşılarında, ilim ve ameli, Allah yolunda cihadı şahsında toplamış nadide insanları buldu. Bu insanlar, İslam'ın saf atmosferinde her türlü sapmadan ve etkilenmeden uzak yaşadılar.

Aşağıdaki satırlardaki "eser"[1] ümmette ortaya çıkan tehlikeli bir sapmayı ve en büyük insanların yetiştiği Rasulullah (s.a.v) medresesinden çıkan bir zatin nasıl bu sapmaya karşı koyduğunu anlatmaktadır.

Bu eserde bir çok incelikler vardır ki hepsinin ortaya konulması gayesi güdülmemiş, bilakis bu aziz okuyucuya bırakılmıştır. Burada ancak bazılarını dikkat çekilecektir.

Bu eserin takdiminde tutulan yol, bütün rastladığım rivayetlerinin ortaya konması, sonra diğer rivayetlerdeki ziyadelerin asil ifadeye katılması seklindedir. Bazı yerlerde asil metininden biraz farklısını veriyorsam (başka rivayetten - Çeviren) lafızdaki ziyadede fayda olduğundandır. Asil rivayetin metni musannif sahibi hadis ehlinin kullandıkları ilk rivayettendir.

Eserin metni şöyle:

İbn-i Abbas (r.a.) dan, dedi ki: Haruriyye (Hariciler-Çev.) düşmanlık üzere bir yerde toplandılar ve Ali b. Ebi Talib (r.a.) ve onunla beraber olan peygamberin (s.a.v) ahabına karşı çıkmaya karar verdiler. Dedi ki: Bir adam gelip ey emirül mü'minin bu topluluk sana karşı gelecek demeye başladı. Hz. Ali, bana karşı çıkana kadar bırak onları. Bana karşı savaşa girişene kadar onlarla savaşmayacağım. Gerçi öyle de yapacaklardır dedi. Bir gün Ali'ye dedim ki: Ey emirül mü'minin biraz namazı geciktir ki kaçırmayayım ve bu arada o topluluğa gidip konuşayım. Sana bir şey yaparlar diye korkuyorum dedi. Dedim ki: Hayır inşaallah bir şey yapmazlar. Ben güzel davranıp kimseye eziyet vermeyen biriyim. İbn-i Abbas dedi ki: Bu yemaniyyeden (bir tür kumaş-Çev.) en güzelini giydim. (Ebu Zemil dedi ki: İbn-i Abbas güzel, yakışıklı biri idi) İbn-i Abbas dedi ki: Yanlarına geldim. Öğle istirahatında idiler. İbadette onlardan daha şiddetli gayret gösterenini görmedim. Elleri deve dizi gibi idi. (Çok ibadetten iz yapmıştı-Çev.) Yüzlerinde secde eseri görülüyordu. Üzerlerinde yıkanmış gömlekler vardı. Yüzleri uykusuzluktan zayıflamıştı. Yanlarına gelince dediler ki:

- Bu üzerindeki elbise de ne?

İbn-i Abbas:

- Beni bununla mi ayıplıyorsunuz? Ben Rasulullah'ın (s.a.v) üzerinde bundan daha güzelini görmüştüm ve su ayet inmişti: "de ki: Allah'ın kulları için yarattığı ziynet ve temiz rızıkları haram kılan kimdir?"[2]

- Niye buraya geldin?

- Size Rasulullah'ın ashabından, onun yanında olup da vahyin üzerlerine indiği insanlardan bahsetmeye geldim ki aranızda onlardan hiç biri yok!

Bazıları dedi ki:

- Kureyşle münakasa etmeyin. Allah teala buyuruyor ki: "Onlar şüphesiz kavgacı bir millettir."[3]

İki üç kişi keşke onlarla konuşsan dediler. İbn-i Abbas dedi ki:

- Söyleyin bana Rasulullah'ın amca oğlu ve damadı olup, ona ilk iman eden, ashabının birlikte olduğu kişiden alıp veremediğiniz nedir?

Dediler ki:

- Biz ona üç konuda muhalefet ediyoruz.

- Nedir onlar?

- Birincisi, o Allah'ın dininde insanları hakem kildi. Halbuki Allah buyurdu ki: "Hüküm ancak Allah'ındır"[4] Allah'ın bu sözünden sonra insanların hükümde ne isi olabilir?

- Başka?

- Ali insanlarla savaştı ama ne köle aldı ne ganimet. Eğer savaştıkları kafir idiyse mallarının Ali'ye helal olması gerekirdi. Eğer mümin idiyse müminlerin kanını dökmek haramdır.

- Başka?

- Kendisi için emirül mü'minin sıfatından vazgeçti. Eğer emirül mü'minin değilse emirül kafirin demektir.

- Başka bir itirazınız var mı?

- Bu kadarı bize yeter dediler.

İbn-i Abbas:

- Eğer size Allah'ın muhkem kitabından ve nebisinin sünnetinden fikirlerinize karşı delil getirirsem dönecek misiniz?

- Evet dediler.

- Allah'ın dininde insanların hüküm vermesi hakkındaki görüşünüze gelince, Allah teala buyuruyor ki: "Ey inananlar ihramlı iken av öldürmeyin.." den itibaren "içinizden adil birisi ona hükümsin"[5] Kadın ve kocası hakkında ise söyle buyuruyor: "Eğer kari kocanın arasının açılmasından endişelenirseniz erkeğin ailesinden bir hakem ve kadının ailesinden bir hakem gönderin."[6] Simdi Allah'a yemin verdirerek soruyorum size: insanları birbirlerinin kanına girmekten alıkoymak için, aralarını bulmak için hüküm vermek mi daha evladır, yoksa değeri çeyrek dirhem olan tavsan ve bir kaç kadın hakkında hüküm vermek mi daha evladır? Üstelik biliyorsunuz ki Allah dileseydi hükmü verir, insanlara bırakmazdı.

- Vallahi birbirlerinin kanına girmekten alıkoymak ve aralarını düzeltmek daha evladır, dediler.

- Ali savaştı ama köle ve ganimet almadı sözünüze gelince, söyleyin anneniz Aise'ye sövüyor musunuz yoksa başka kadınlarda helal olanı onda da helal kılıyor musunuz? Eğer böyle diyorsanız küfre düştünüz demektir. Yok eğer onun müminlerin annesi olmadığını söylüyorsanız yine kafir oldunuz ve İslam'dan çıktınız demektir. Allah teala buyuruyor ki: "Nebi müminlere kendi canlarından daha evladır ve zevceleri de (müminlerin) anneleridir"[7] Görülüyor ki siz iki sapıklık arasında bocalıyorsunuz, hangisini seçerseniz seçin. Simdi bu görüşlerinizden vazgeçtiniz mi?

Birbirlerine baktılar ve dediler ki:

- Vallahi evet!

- Ali'nin kendisi için emirül mü'minin sıfatından vazgeçtiği görüşünüze gelince size bu konuda razı olacağınız sözü söyleyeceğim:

Hudeybiye günü Rasulullah (s.a.v) Kureys'i aralarında anlaşma yazmak için davet etti. Suheyl b. Amr ve Ebu Süfyan ile yazışacaklardı. Peygamber dedi ki: ya Ali yaz: Bu Allah'ın rasulü Muhammed'in hükmüdür. Dediler ki: Vallahi senin Allah'ın rasulü olduğunu bilseydik seni Ka'be'den alıkoymazdık, sana karşı savaşmazdık. Onun yerine Muhammed b. Abdullah yaz. Peygamber dedi ki: Vallahi beni yalanlasanız da ben gerçekten Allah'ın rasulüyüm. Yaz ya Ali: Muhammed b. Abdullah. Peygamber Ali'den üstünken kendisinin nebi olarak zikredilmemesine razı olduysa bu onu peygamberlikten çıkarmıyor. Simdi bu görüşünüzden de vazgeçtiniz mi?

Dediler

ki:

- Vallahi evet.

Bunun üzerine iki bini geri döndü. Dört bin kişi ise sapık olarak öldürüldüler. (Sonraki savaşlarda. Çev.) Bu hadisi Abdurrazzak, Ebu Nuaym ve Beyhaki ve diğerleri tahrir ettiler.[8]

BU ESERDEN İSTİFADE EDİLECEK NOKTALAR VE DERSLER:

1. Hariciler ser'i nasları hastalıklı bir şekilde anlayarak sapıklığa düştüler. Bunun en önemli sebepleri şunlardır:
  - a. Aceleci, yüzeysel ve basit bir şekilde, nasları, maksadlarını dikkatle ve derinlemesine değerlendirmeksizin yorumlamak. Bu yüzden nasları bozuk bir mana ile yorumlama hatasına düştüler.
  - b. Delillerin yalnızca bir kısmını göz önüne almaları. Tek bir nassı alıp ser'i diğer nasları düşünmeksizin, onunla anlayışlarına göre bir meselede hükme

varıyorlar. (Bu sebeple İbn-i Abbas (r.a.) aynı konuda diğer delilleri getirip onları susturdu. Verecek cevap bulamadılar.) Haricilerin sapıklık sebepleri Müslümanlardan bir çok taifenin de sapıklık sebebidir. Şatibi rahimehullah El-İtisam 2/182 de şöyle der: "Bu sapıklığın asil sebebi makasidi seriayi bilmemek, manalarda ispatsız bir zanla yanılmak ya da ilk beliren zanna göre hareket etmektir. Böyleleri ilimde derinleşmezler."

2. Müslümanların birliğine ve cemaat halinde saflarının vahdetine gayret gösterme. Bu, Hz. Ali'nin tavrında gayet açıktır. İnsanlar ey emirül mü'mininin bir topluluk size karşı gelmeye hazırlanıyor dendiğinde söyle demişti: "Bana karşı çıkana kadar bırak onları. Bana karşı savaşa girişene kadar onlarla savaşmayacağım. Gerçi öyle de yapacaklardır." Çünkü Ali (r.a.) Müslümanların arasında ayrılığa sebep olacak, güçlerini zayıflatacak bir çatışmaya girmemek hususunda --onlar saldırmadıkça veya bid'atleriyle Müslümanlara eziyet etmedikçe-- çok dikkatliydi. Aynı tavır İbn Abbas (r.a.)'da da onlara gidip anlaşmaya, şüphelerini giderip hakka döndürmeye çalışmada belirgindir. İşte böylece, Müslümanlar da kuvvetlerini zayıflatmaktan kaçınmalı, safların birliği, sözlerin bir araya getirilmesi için gayret sarf etmelidir. Şüphesiz bu kaide diğer bir kaideye yol açıyor ki o da sudur:
3. Belki de Müslümanların şiddetle ihtiyaç duyduğu kaidelerin en önemlisi ve en büyüğü birlikte ve safların birleştirilmesinde tutulacak yoldur. Müslümanların birliği her Müslüman'ın, her cemaatin ağzındaki söz olmuştur. Herkes ona çağırıyor, o yolda çalıştığını iddia ediyor. Peki bu birliğin gerçekleştirilmesinin yolu nedir? İşte burası ihtilafın olduğu, ayakların kaydığı, anlayışların saptığı, kalemlerin inhiraf ettiği yerdir. Madem ki Müslümanların birliği ser'i bir arzudur ve büyük bir amaçtır öyleyse ona giden yol da ser'i olmalıdır. Müslümanların birliği Allah'a bir ibadettir. İbadet ise ancak şeriatın gösterdiği şekilde yapılır. Hangi amel şeriata göre değilse o Rasul (a.s) in bildirdiği gibi merduddur. Müslümanların birliği sahih ve ser'i manada hepsinin Allah'ın kitabına ve rasulünün sünnetine doğru bir anlayışla, salih selevin anlayışı ile dönmeleri demektir. Birleşmemiz ancak ve ancak böyle mümkündür. Bu, safların birleştirilmesi için yegane yoldur. İşte bu, Hz. Ali'nin ikrar edip İbn-i Abbas'ın tuttuğu yolu (r.anhuma).

İbn-i Abbas (r.a.) İslam safına döndürmek için haricilere gittiğinde onlarla münakasa etmeden önce doğru metodu onlara açıkladı. Dedi ki: "Eğer size Allah'ın muhkem kitabından ve nebisinin sünnetinden fikirlerinize karşı delil getirirsem..." Demek ki kitaba ve sünnete rücu etmek... Bundan önce de anlayışta ayrılığa düşersek müracaat edeceğimiz anlayışı onlara açıkladı: "Size Rasulullah'ın ashabından ve onun yanındaki, üzerlerine vahyin indiği kimselerden geldim ki onlar Kur'an'ın tevilini en iyi bilenlerdir." Allahuakber! Ne halis bir metod! Ne berrak bir açıklık! Salih selevin anlayışı üzere kitab ve sünnete başvurmak..

Metodu belirledikten sonra delillerini çürütmeye, şüphelerini gidermeye ve yollarının bozukluğunu izah etmeye başladı. Onlardan kim görüş ve inancından vazgeçerse, Müslümanların cemaatinin itikadı üzere olursa saffa dönmüş demektir. Kim de kaçınır ve kendi itikadında ısrar ederse safdan çıkmış olur ve onunla birlik artık mümkün değildir. Bilakis haricilerin geri kalanları ayaklandığı zaman, Ali (r.a.) onlarla savaştı ve ısrarda devam etmedi.

Müslümanların birliğine giden yol kitab ve sünnette sabit olmuş asıllar üzerinde ittihad etmekle olur. Şeriatın ikrar etmediği bütün diğer yollar -ki biz Allah'ın kulları olup isimizi ona teslim etmişizdir- amaca vesile olsun diye gayri ser'i yollar bizim için caiz olamaz. Esaslarda ihtilafı olan gurupların birleşmesinden doğan birlik ve farklı

akidelerin üzerine kurulu "bir" isimlendirmesi şer'i değildir ve bundan doğan saf sağlam olmaz. Allah azze ve cellenin su kelamını düşünelim: "Toptan Allah'ın ipine sarilin" sonra da söyle buyuruyor: "ve ayrılmayın"[9] Şatibi rahimehullah El-I'tisam 2/192 de bu ayetle ilgili olarak söyle diyor: "Açıktır ki buluşma ancak aynı mana ile ilişkili olarak meydana gelir. Eğer her gurup yekdiğerinden başka bir ipe sarılırsa ayrılık kaçınılmazdır. Bu da Allah teala'nin su kelamının manasıdır: "İste bu benim dosdoğru yolum ona uyun. (Başka) yollara uymayın ki onun yolundan ayrılmayasınız."[10]

Öyleyse birlik olsun diye temel esaslardan vazgeçmeye razı olmak ser'i olmayan bir yoldur. Hatta ondan da öte aklın da onaylamadığı bir ameldir. Söyle ki: Müslümanlar arasında şüphe yok ki ayrılık mevcuttur. Allah'ın kelamı haktır: "Fakat Rabbinin merhamet ettikleri bir yana, hala ayrılıktadırlar. Esasen onları bunun için yaratmıştır"[11]. Rasulullah'ın su sözü de haktır: "Bu ümmet 73 fırkaya ayrılacaktır."[12] ve "Rabbimden birbirlerine düşmemelerini istedim, beni ondan menetti"[13] Öyleyse gerçekte ayrılığın tamamen kaldırılması imkansızdır. Bu nasslara inanan her Müslüman Allah'ın takdir buyurduğu bu konuda gereksiz bir ümide kapılmayacaktır. Fakat bir taife daima hak üzere olacaktır. Hal böyleyken eğer prensiplerimizde haddi aşarsak --ki bunda ikaba uğrarız-- imkansızın peşinde koşarsak bu akla uyar mı? Her ihlaslı, doğru Müslüman Müslümanların haline üzülse, kederlense bile Sari'nin gerçekleşmeyeceğini kararlaştırdığı bir isin gerçekleşmesi için temel prensipleri zorlamak bir çözüm değildir. Nasıl olsun ki Allah aşırı gidip zulme sapan Müslümanlarla savaşmamızı emretmiştir. Savaş tefrika olmadan meydana gelir mi? Hatta bundan da ağırı şudur ki: "Allah bilir, siz bilmezsiniz"[14]

4. İnsanlar hakkında değer vermede ölçü: Haricilerin çok ve ağır ibadet ettikleri kimseye gizli değildi. Rasul (s.a.v) söyle buyurmuştu: "Onların namazını görünce kendi namazınızı, oruçlarını görünce kendi oruçlarınızı küçümseyeceksiniz..."[15] Yine geçtiğimiz olayda İbn-i Abbas (r.a.) onları söyle vafsetmişti: "İbadette onlardan daha şiddetli gayret gösterenini görmedim. Elleri deve dizi gibi idi..." Bütün bunlara rağmen tehlikeli bir bid'ata düştüler. Müslümanlar arasına ayrılık tohumları attılar. Selim akideli her Müslüman onları zemetmektedir. Hiç bir alim de kitabında, onların ibadetlerinden etkilenmeksizin, itikadlarının bozukluğunu açıklamak ve bid'atlerine karşı uyarmak dışında onlardan bahsetmez.

İslam'ın metodu açıktır. Bu metod bize, insanları önce akideleri açısından değerlendirmemizi gösterir. Bütün diğer meziyetler sonra gelir, önce değil. Eğer haricileri ibadetlerindeki çoklukla değerlendirseydik, yüceltmemiz, saygı duymamız, hatta derecelerini sahabelerin üstüne çıkarmamız gerekirdi. Rasul (s.a.v) hariciler hakkında ashabına ne demişti: "Namazlarını görünce namazlarınızı, oruçlarını görünce oruçlarınızı küçümseyeceksiniz"

Fakat mesele hiç de öyle değil. İnançları açısından değerlendirdiğimizde doğru ölçü beliriyor ve görülüyor ki onlar Allah'ın dininde çok tehlikeli bir bid'at çıkardılar, ayrılık ve fitne tohumları attılar. Doğru itikadı salih amel takip eder. İşte ehl-i sünnet vel-cemaate mensup olan gerçek müslümanı ayırıcı vasıf budur. Müslümanın bid'at ve dalalet ehli ile ortak olan diğer her türlü iyi özellik esas bir ölçü olamaz.

Bu temelden sapmanın bir neticesi olarak çoğu İslamcılarını aşırı bir şekilde Cemaleddin al-Afgani'yi, Muhammed Abduh'u ve başkalarını överken görüyoruz. Zanlarınca onların İslam'ı yaymada, savunmada takdire değer çabaları olması göz önüne alınmış,

asil ölçü ihmal edilmiştir. Halbuki bu şahıslardan ilki bir şiidir ve bazı Arap ülkelerinde localar açmış bir masondur. İkincisi ise İslam'ı savunmadaki samimiyetine rağmen, mucizeleri tevil etmiş, akli naklin önüne almıştır ve müsteşriklerle şüpheli ilişkileri vardır.

İnsanların gözde büyütülüp kutsallaştırılması bunlardan daha az önemli konularda da yapılmaktadır. Davet yolunda kıdemi, elinde İslam'a gelenlerin çokluğu veya tağutlardan gördüğü işkencenin şiddeti, ya da zindanlarında kalma süresinin uzunluğu gibi. Bu sözlerimizle bu tür amellerin hiç kıymeti olmadığını kesinlikle kastetmiyoruz. Eğer temel kaideye uygunluk varsa bu amellerin fazileti büyüktür. Temel kaideye uyulmasa bile gerçeği itiraf ederiz ve her fazilet sahibinin hakkını teslim ederiz. Fakat burada mahzurlu olan, sadece sempati hisleri ile bazı kimseleri aşırı büyütmemiz, kahramanlaştırmamız ve doğruluklarına, adilliklerine, pürüzsüzlüklerine sahadet etmemizdir. Hatta bu gibi sebeplerle onların cennetlik olduğunu söyleyenleri bile duymaktayız.

5. Haricilerin başlangıçtaki durumu, görüş hatası, ayırdedememe gibi sebeplerle ortaya çıktığı için, şüpheleri hemen giderilebilmiştir. Münazaranın başlamasından bir kaç dakika sonra delilleri çürütülmüştür. Eğer bir kısım hariciler, doğru yol kendilerine belli olunca uzatmadan, münakaşaya dalmadan hemen hakka döndükleri için takdire layık iseler de aynı şekilde ilk basta yanlış araştırılmadan hemen kabul ettiklerinden dolayı tenkide müstehakdırlar. Derinlemesine incelemeyen, araştırmadan, sahih ser'i delilleri göz önüne almadan bir fikre sarılanlar sık sık fikir değiştirirler.

Çağdaş davet içten ve dıştan büyük düşmanlıklarla ve çeşitli problemlerle karşı karşıyadır. Davetçilerin İslamı gayretkeşlikleri olsa da fikirlerinde kuvvetli ve şeriate uygun olmadıkça oradan oraya gezen kararsızlar onlara inanmayacaklardır. Gerçekten de çoğu davetçilerin zihinlerinin her asil fikirden bos, davetlerinin tarihi ve büyüklerinin hayati ile dolu olduğunu, hatta bütün yol azıklarının ve aksiyon saiklarının bunlardan ibaret olduğunu esefle görüyoruz.

Her samimi Müslümana tavsiyemiz odur ki, kendisinin temel konularda sağlamlanması, ser'i delilleri araması, onları doğru metodla anlaması, onları inandığı ve davet ettiği fikirlerden bağımsız olarak incelemesi, asil midir yoksa bir tesirden, rağbetten ötürü müdür bakması gerekir. Çünkü müessir yok olursa tesir de kalmaz. Celil sahabi Ka'b b. Malik'den ders alalım: Tebuk seferine gitmeyen üç kişiden biri idi. Rasul (s.a.v) onları toplumdan ayırmış, Müslümanlar da onlarla selamı kesmişlerdi. Kendisini taziz eden, iltifat eden mektub Gassan melikinden gelince o mektubu şiddetli imanı ile ateşe attı. Yine davetçi kardeşlerimize hatırlatalım ki muayyen ve arızı sebepler üzerine hızla fikir inşa edenler, yine başka sebeplerle o fikirleri aynı süratle terk ederler.

6. İbn-i Abbas'ın haricilere olan tam muhalefeti onu sözünde adil olmaktan alıkoymadı. Susması mümkündü. Ama ondaki adillik -övgü özelliği taşısa bile- karşıtlarını vafsetmesine yol açtı. Söyle demişti: "Yanlarına geldim. İbadette onlardan daha şiddetli gayret gösterenini görmedim..." Allah'a davet yolunda aksiyon yapanların karşıtlarını adilane vafsetmeleri, iyi yönlerinden bahsetmekten kaçınmalarını, bilakis o yönlerden yararlanmalarını gerekir.
7. Bir başka konu da aslında çok açık olup, delile gerek göstermiyorsa da İslam yolunda amel edenlerin bir çoğunda önemli bir eksiklik haline gelen cemaatle namazdır. Bir çok işittığımız durumlarda, ilim talebi bahanesiyle, önemli bir araştırma sebebiyle

veya Müslümanların önemli bir ismi ile uğraşıyoruz diyerek cemaatle namazı ihmal etmektedirler. Böylelerinin İbn-i Abbas'ın durumunu ibretle düşünmeleri gerekir. İbn-i Abbas'ın (r.a.) Müslümanların yararına olacak bir işe giriştiğinde şüphe yoktu. Buna rağmen cemaatle namaza verdiği şiddetli önemden dolayı Ali'ye (r.a.) "ben gidip onlarla konuşup dönene kadar namazı geciktir ki kaçırmayayım" demişti.

Bu durumu anlayabiliyor muyuz? Biliyoruz ki dinin bütün hükümlerine riayet etmek her ferde vaciptir. Hatta bu, Müslümanların en bariz alametlerinden biridir. Allah'ın haramlarına tazim demektir. Öyleyse niye Allah'ın emirlerine uymakta gevşeklik gösteriyoruz?

8. Allah azze ve cellenin yoluna davet edenlerin, doğru metodun ehli olanların, sapmış taifelerin hakka dönmelerinden ümidi kesmemeleri gerekir. İşte şiddetli bid'atlerine rağmen hariciler (o şiddetle ki, onlardan biri olan Abdurrahman b. Mülcem, Allah'a yaklaşmak etme amacıyla Hz. Ali'yi katletmişti!) kendilerine hak beyan edilince bir çoğu geri döndü. Öyleyse haktan sapanların dönmesinden ümidimizi kesemeyiz. Bilhassa büyükleri, tabi oldukları liderleri kendi müntesiplerini ihlaslı insanları dinlemekten, ayrılmaları veya makamlarının sarsılması endişesi ile, sakındırırlar. Böylece gerçek, bu tür tabilerin çoğuna aralarında bir mukayese yapılanaya kadar, ulaşmaz. Davetçiler, başkalarına, onların liderlerinden, ileri gelenlerinden uzak olarak yaklaşmaya çalışmalıdır.

Bu hadisede daha bir çok büyük dersler vardır. Bid'at ehli ile cedel ve münazara üslubu gibi ki belki başka bir makalede bunun üstünde dururuz. Bu yazıyı bitirirken her ne kadar burası tafsilata girmeye elvermiyorsa da, diğer bir kaç önemli derse işaret edelim ki bu da akıl sahipleri için yeterli olacaktır:

Bir işe ehil olanın kendisini o işe gönüllü kılması, yalnızca ihlasın amelini sıhhatine yetmemesi, davetçinin insanların bulunduğu yerlere gitmesi, şahsi tenkid edilince sert karşılık vermemesi, bir işe kalkışacağında kendi emirinden izin alması gibi..

Allah'dan bildiğimizle bizi faydalandırmasını dileriz. Şüphesiz ki O, işitendir, duaları kabul edendir...

---

[1]Eser: Sahabeye ait söz, fiil, haber manasında (Çev.)

[2] A'raf 32

[3]Zuhuruf 58

[4]Yusuf 40

[5] Maide 95

[6]Nisa 35

[7] Ahzab 6

[8] Burada yazar hadisin çeşitli kaynakları ve sıhhati hakkındaki görüşleri sıralıyor.

Yazıyı kısaltmak için bu kısım tercüme edilmedi. Genelde hadisin ricalinin sahih olduğu belirtilmiştir.(Çev.)

[9] Al-i İmran 103

[10] En'am 153

[11] Hud 118

[12] Ebu Davud, Hadis no:4596

[13] Tirmizi, Fiten 14 (Ayni manada. Çev.)

[14] Bakara 216

[15] Buhari, menakib 25 (Ayni manada, Çev.)